

Nr 86.

Av herr **Andersson** i Falkenberg, *angående ifrågasatt indragning av sjömanshuset i Falkenberg.*

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under tionde huvudtiteln punkten 22 framlagt förslag angående anslag för beredande under år 1934 åt sjömanshusen av ersättning för dem åliggande bestyr med de värnplikti- ges inskrivning och redovisning samt för andra dem åvilande uppgifter för statsverkets räkning. I samband härmed uttalar föredragande departements- chefen angående ett av kommerskollegium redan tidigare framlagt och nu ånyo framfört förslag om indragning av vissa sjömanshus, att detta förslag syntes vara väl grundat och att det vore hans avsikt att framdeles anmäla det- samma för Kungl. Maj:ts prövning.

Frågan om indragning av vissa sjömanshus har, såsom även i statsverks- propositionen erinras, tidigare varit föremål för riksdagens prövning. I statsverkspropositionen till 1928 års riksdag anförde sålunda statsrådet och chefen för handelsdepartementet i samband med frågan om anslag till sjö- manshusen, att han i likhet med kommerskollegium icke kunde finna, att de då ej slutligt lösta spörsmålen angående sjömanshuskommitterades för- slag till omorganisation av sjömanshusen och skeppstjänstkommitterades förslag beträffande sjömanspensioneringen utgjorde hinder mot att vidtaga av kommerskollegium då föreslagna indragningar av ett antal sjömanshus. I skrivelse den 19 maj 1928, nr 10 A, uttalade emellertid riksdagen i denna fråga, att det icke syntes riksdagen lämpligt att, innan slutlig ståndpunkt kunnat tagas till omorganisationsfrågan i hela dess vidd, vidtaga indragning av några sjömanshus. Ett uttalande av identiskt samma innebörd gjordes på förekommen anledning även av 1929 års riksdag i dess skrivelse nr 236.

I den nu föreliggande statsverkspropositionen göres i senast berörda av- seende endast det uttalandet, att den ifrågasatta indragningen av vissa sjö- manshus icke föregriper spörsmålet om sjömanhusorganisationens definitiva ordnande och att den i ingen mån kommer att inkräkta på de understöd, som av sjömanshusens medel utgå till vissa understödstagare. Någon som helst motivering för att frågan ligger annorlunda till nu än då den behand- lades av 1928 och 1929 års riksdagar har emellertid icke anförts. Veterligt har sedan dess varken spörsmålet om omorganisation av sjömanshusens arbetsuppgifter eller frågan om ordnandet av en tillfredsställande sjöfolks- pensionering bragts närmare sin lösning. Det huvudsakliga skälet till att frågan det oaktat ånyo upptagits synes vara, att den av kommerskollegium föreslagna indragningen av 14 sjömanshus skulle medföra minskning av de totala förvaltningskostnaderna för samtliga sjömanshus med 28,000 kronor.

Detta belopp synes dock icke vara av den storleksordning, att det bör kunna motivera ett frångående av den rent principiella inställningen till förevarande spörsmål, som riksdagen tidigare intagit, allra helst som den föreslagna indragningen icke skulle medföra någon minskning av statsanslagen till sjömanshusen. För de kvarvarande sjömanshusen skulle åtgärden i ekonomiskt avseende endast innebära, att ett så ringa belopp som 3,400 kronor skulle bliva disponibelt för fördelning dem emellan.

Trots att sålunda starka skäl kunna anföras mot indragning nu — åtminstone i den utsträckning som är ifrågasatt — av sjömanshus, skall den föreliggande frågan här närmare behandlas endast i vad den avser ett av de till indragning föreslagna sjömanshusen, nämligen sjömanshuset i Falkenberg.

Beträffande förhållandet i Falkenberg på ifrågavarande område hava tidigare vissa uppgifter lämnats i motioner, som vid 1928 (motion II: 328 och 1929 (motion II: 136) års riksdagar i liknande sammanhang blivit väckta. Därvid framhölls bland annat, att den av kommerskollegium åberopade utredningen grundade sig på rådande sjöfartsförhållanden under åren 1917 och 1918, d. v. s. den tid, under vilken vår sjöfartsnäring arbetade under rent abnorma betingelser. Att det statistiska material, varpå denna utredning byggde, icke kunde läggas till grund för en omorganisation, syntes givet. Vad Falkenbergs hamn och dess sjöfart beträffade, hade den genomgått en betydande förändring sedan dess. Hamnen hade blivit om- och nybyggd för en kostnad av cirka 700,000 kronor och även oceangående fartyg kunde därefter anlöpa densamma. En ny fartygsslip hade uppförts år 1927 för en kostnad av cirka 40,000 kronor. Under år 1927 utgjorde antalet in- och utgående fartyg 1,594 stycken med sammanlagt 198,822 registerton. Motsvarande siffror år 1917 voro 400 och 17,259. Antalet på- och avmönstrade var år 1926 206 mot endast 74 år 1922. Under år 1928 hade därefter för underhåll och nybyggnader av kajer och bryggor utbetalats 103,000 kronor. Antalet på- och avmönstringar utgjorde detta år 236 och även antalet in- och utgående fartyg hade något ökat. En indragning av sjömanshuset skulle verka rakt i motsatt riktning mot vad Falkenbergs stad hade åsyftat med det stora hamnbyggnadsarbetet. Det syntes orättvist mot och föga uppmuntrande för ett idogt och strävsamt samhälle, att då detta genom stora ekonomiska uppoffringar förbättrat samfärdseln för handel och industri icke endast för staden, utan även för större delen av mellersta Hallands landsbygd, detta av de statliga myndigheterna skulle besvaras med indragning av en av de institutioner, som hade till uppgift att främja denna del av näringslivet. Därtill komme att en indragning av Falkenbergs sjömanshus icke skulle medföra någon besparing för statsverket, enär ett överflyttande av sjömansmönstringen till en magistratsperson näppeligen kunde ske utan att en ersättning härför komme att utgå motsvarande statsanslaget å 400 kronor till sjömanshuset.

Utöver vad sålunda tidigare åberopats till stöd för ett bibehållande av sjömanshuset i Falkenberg förtjänar framhållas, att kommerskollegium ut-

talat, att antalet mönstringar utgjorde den säkraste måttstocken på den omfattning, vari sjöfarten toge sjömanshusets tjänster i anspråk. I anledning härav hava vissa uppgifter införskaffats från flertalet av de till indragning föreslagna sjömanshusen och därjämte för jämförelse från några sjömanshus, som icke satts ifråga för indragning. Av dessa framgår bland annat, att antalet mönstringar vid Falkenbergs sjömanshus år 1932 utgjorde 215 stycken och i medeltal för åren 1930—1932 282 stycken. Endast ett av de till indragning föreslagna sjömanshusen, nämligen Lidköpings, uppvisar något högre siffror eller respektive 252 och 285. För de övriga ligga motsvarande siffror på en avsevärt lägre nivå. Från till indragning ej föreslagna sjömanshus, från vilka uppgifter erhållits, äro motsvarande antal följande, nämligen: för Simrishamns sjömanshus respektive 200 och 310, för sjömanshuset i Varberg 302 och 282, för sjömanshuset i Karlskrona respektive 333 och 360, för sjömanshuset i Umeå respektive 271 och 417 och för sjömanshuset i Västerås respektive 84 och 132. Den gjorda jämförelsen torde giva vid handen, att ett bibehållande av sjömanshuset i Falkenberg ur sjöfartssynpunkt är lika väl motiverat som ifråga om åtskiliga andra sjömanshus.

För bedömandet av betydelsen för sjöfarten av sjömanshuset i Falkenberg i jämförelse med övriga nyss nämnda sjömanshus torde även följande uppgifter angående antalet under åren 1930—1932 utfärdade sjömansrullor vara av intresse.

Falkenberg: år 1930 20 rullor för utrikes och 1 för inrikes fart, år 1931 18 och år 1932 19 rullor för utrikes fart.

Simrishamn: år 1930 33 rullor för utrikes och 1 för inrikes fart, år 1931 33 och år 1932 30 rullor för utrikes fart.

Varberg: år 1930 8, år 1931 7 och år 1932 7 rullor för utrikes fart.

Karlskrona: år 1930 11, år 1931 7 och år 1932 10 rullor för utrikes fart.

Umeå: år 1930 2 rullor för utrikes och 5 för inrikes fart, år 1931 8 för utrikes och 3 för inrikes fart samt år 1932 7 för utrikes och 1 för inrikes fart.

Västerås: år 1930 2, år 1931 1 och år 1932 1 rulla för utrikes fart.

Även dessa uppgifter synas motivera ett bibehållande av sjömanshuset i Falkenberg.

Sammanfattningsvis må till slut anföras, att inga skäl framkommit, som borde kunna föranleda riksdagen att nu frångå den principiella ståndpunkt som riksdagen tidigare intagit i den föreliggande frågan, nämligen att indragning i större utsträckning av sjömanshus ej bör vidtagas förrän slutlig ståndpunkt kunnat tagas till omorganisationsfrågan i hela dess vidd. Skulle emellertid riksdagen numera icke i stort sett hava något att erinra mot förslaget att indraga ett väsentligt antal sjömanshus, torde i vart fall förslaget icke böra bifallas i vad det avser sjömanshuset i Falkenberg. För sådant fall hemställles därför med stöd av det anförda,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att kommerskollegii förslag om indragning av vissa sjömans-

hus icke måtte bifallas, i vad det avser sjömanshuset i Falkenberg.

Stockholm den 19 januari 1934.

Anders Andersson,
Falkenberg.

I förevarande motion instämma:

Axel Lindqvist.
Anders Pettersson.

Linus Andersson.
Karl Hillgård.

Albin Eriksson.
Frans Hansson.
